

Door: Helen Meurs

POP-EN-NATUUR

"In de natuur vind je een overvloed aan spelmateriaal: bloemen, bladeren, zaden, vruchten, grassen, twijgen, takken, wortels en boomschorsen. Dit is waarschijnlijk ook het oorspronkelijke spelmateriaal van de kinderen. Speelgoed betekent plezier, fantasie en nadoen. Sinds oude tijden zijn kinderen steeds weer door de bijzondere eigenschappen van materiaal uit de natuur ertoe gekomen trekdieren uit beenderen en dennenappelkoeien te maken, houten koeien uit takken te snijden, berkenbast in mannetjes te veranderen, slakkenhuisjes als paarden te gebruiken en schelpjes als schapen. Van maïsbladeren en stro vlochten ze poppen, van maïsstengels maakten ze dieren en bladeren. Dergelijk oud "primitief" speelgoed werd in musea ondergebracht en tentoongesteld. Veel van dit simpele, kleine natuurspeelgoed laat zich echter niet verzamelen en bewaren omdat het natuurlijke materiaal vergankelijk is. Bloemen en bladeren verwelken, grassen verdrogen en vruchten rotten. Toch bestaat dit natuurlijke speelgoed tot op de huidige dag. Het behoort tot de categorie van vergankelijk speelgoed, zoals ook het speculaaspopje en de dieren van marsepein of suikergoed. Het ontstaat spontaan. Bladeren, grassen, bloemen zijn voor plattelandskinderen heel makkelijk te vinden. Een plattelandskind kan vaak gewoon een esdoornblad afplukken en er een pijpje of mandje van maken. Een grashalm wordt een fluit en een sneeuwbes een 'knalinstrument'. In het voorjaar kunnen plattelandskinderen zich met bloemenkransen tooien, in de zomer met bladerkransen en in de herfst doen ze dat met bonte kettingen van allerlei besjes. Kalebassen, pompoenen en bieten veranderen onder hun handen in lantarens, bijvoorbeeld in het noorden van Nederland nog steeds ten tijde van het Sint Maartenfeest gebeurt. Plattelandskinderen ervaren hun omgeving als uitdagend tot spelen en knutselen. Voor stadskinderen ligt dat iets anders, zij moeten vaak bewust in contact worden gebracht met de mogelijkheden die de natuur biedt.

Het zorgvuldig omgaan met de natuur leren de kinderen slechts als ze ook een relatie met haar hebben. Als hun duidelijk gemaakt wordt, dat ze alleen met mate en voorzichtigheid een blad mogen plukken, hoeft het milieu er beslist niet onder te lijden. Integendeel, de kinderen worden zich dan veel bewuster van de schoonheid en de vele bijzondere eigenschappen van de natuur. De schatten die ze in handen krijgen, prikkelen hun fantasie, krijgen een eigen leven: de bloem wordt een sieraad, de boomschors een schip, de klapproos een popje. Omdat de verschillende spelletjes soms erg aan een bepaald jaargetijde gebonden zijn, leert het kind zo ook bewuster om te gaan met het verloop van de jaargetijden. Het kind leert spelenderwijs om te gaan met het ritme van de natuur."¹

Je kunt je afvragen of het noodzakelijk is om de pop tijdens natuuronderwijsactiviteiten te gebruiken. Het antwoord op deze vraag is: nee, dat is het niet. Het is echter wel zo dat de pop de beleving van de kinderen intensiveert, dat de pop een vertegenwoordiger is van de fantasie van het kind en dat de pop overal geweest kan zijn, afhankelijk van de fantasie van de leerkracht. Wanneer we de pop bijvoorbeeld in het kader van een sprookje plaatsen, dan gaan de gedachten al snel uit naar het bos, naar velden, naar kastelen en kasteeltuinen, naar heksen die van allerlei kruiden geheimzinnige drankjes maken, naar trollen die leven van

¹ Uit: Een handvol natuur; Susanne Stocklin-Meier; Intro Uitgeverij Nijkerk; 1981; 138 p

